

Van voetbalclub naar zorginstelling

“Hoe leg je dit aan de gemeente uit?”

Betere monitoring, meer aandacht voor het amateurvoetbal, maar bovenal erkenning voor voetbalclubs als goede partners, alternatieven voor zorginstellingen. Maatschappelijke projecten van voetbalclubs zijn de afgelopen jaren als paddenstoelen uit de grond geschoten, maar hoe waardevol zijn ze eigenlijk?

Een foto van een donkere put, met daarin drie clublogo's verdwijnend, als ware het gemeenschappelijk geld dat via voetbalclubs in een bodemloze put gegooid wordt. Belastingcenten, verdamp't voor je er erg in hebt. Het was die voorpagina van dagblad de Limburger, die Stijn Vullings, manager MVO van betaald voetbalclub MVV Maastricht, motiveerde om Nederland te wijzen op 'die andere kant' van het voetbal. "Om even bij die put te blijven", zegt Vullings, "kijkt iemand weleens hoeveel mensen voetbalclubs met maatschappelijke projecten uit de put halen? En wat dát de gemeenschap bijvoorbeeld aan zorgkosten scheelt. Het gaat mij er niet om financieel wanbeleid van voetbalclubs goed te praten, totaal niet. Maar met één zo'n voorpagina worden ten onrechte ook MVO-projecten diezelfde bodemloze put mee ingetrokken. Terwijl dergelijke projecten door gemeenten juist erkend zouden moeten worden als goede alternatieven voor zorginstellingen."

Rekensommetje

De maatschappelijke waarde van voetbal dus. Zes jaar geleden waren er betaald voetbalclubs die nog geen MVO-projecten hadden, nu heeft iedere club er minstens één. "We doen wat dat betreft met z'n allen al heel veel", stelt Vullings, "maar het is nog nooit exact aangetoond wat dergelijke projecten opleveren voor gemeenten, voor clubs en voor de mensen. Dat moet maar eens gauw gaan gebeuren. Want ook al maken sommige clubs het er zelf naar, als de situatie daar is, dan zijn de media er altijd als de kippen bij om de negatieve kanten de belichten. Supportersgeweld, financiële chaos, je kent het wel."

"Maar waar wordt de positieve keerzijde van de medaille belicht? Waar wordt het rekensommetje gemaakt welke opbrengsten een club genereert voor de maatschappij? Hoeveel kosten de overheid worden bespaard door projecten die mensen uit een uitkerings-situatie helpen en toe leiden naar een baan? Hoeveel kinderen, die kampen met overgewicht of daar tegenaan zitten, uit de zorg worden gehaald of gehouden? Bij hoeveel kinderen hun zelfvertrouwen én leercapaciteiten worden opgevijseld en daardoor beter presteren op school?"

Amateurvoetbal

Niet alleen betaald voetbalorganisaties doen aan maatschappelijke projecten, ook steeds meer amateurverenigingen hebben de afgelopen jaren projecten opgezet of werkten mee aan bestaande MVO-projecten. Een voorbeeld daarvan is S.C. Enschede, in 2014 daarvoor nog beloond met een award door Stichting Meer dan Voetbal. "Gekscherend zeg ik weleens, wij zijn van een voetbalvereniging veranderd in een vereniging waar ook wordt gevoetbald", aldus Jasper Agelink, verenigingsmanager. Volgens Agelink is de grootste omslag bij de club dat het sportpark vroeger grote delen van de week gesloten was en alleen rondom wedstrijden de hekken open gingen, terwijl het terrein tegenwoordig dagelijks gebruikt wordt. "We hebben een multifunctioneel sportpark, dat zich openstelt voor telkens weer nieuwe doelgroepen en daardoor een groot deel van de lokale samenleving bereikt. In 2013 ben ik hier via de Stichting Vitale Sportvereniging terechtgekomen, toen fungeerde Enschede als een pilot. Maar inmiddels heb ik er een

fulltime job aan en is de pilot landelijk uitgerold. Nu vier jaar later telt het sportpark wekelijks bijna 1600 extra bezoekers, een gigantische stijging.”

“Wat die bezoekers komen doen? Van een eetcafé en bridgeavonden voor de ouderen, tot aan naschoolse opvang voor kinderen en van alles daartussen. Een voorbeeld van zo’n MVO-project is een traject dat we zijn ingegaan met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die minimaal een jaar zonder werk zaten en van een uitkering leefden. In totaal hebben we daar de afgelopen jaren zo’n 80 man van over de vloer gehad. Zo’n 25 procent daarvan heeft na vrijwilligerswerk bij ons weer een baan in de betaalde arbeid gevonden, zijn dus uit de uitkering gehaald. En minstens zo belangrijk, in plaats van dat ze achter de geraniums zitten, zie je het merendeel van die mensen echt letterlijk opfleuren, weer onderdeel van de samenleving worden. Maar ja, hoe leg je dat uit aan de gemeenteambtenaar als je overlegt over een subsidie voor een doorstart van het project?”

Hoe de pet staat

Bij gesprekken tussen voetbalclubs en gemeenten is het nu te vaak maar net ‘hoe de pet van de ambtenaar staat’, erkent Maarten Vreuls van de Coöperatie Eerste Divisie (CED). Dergelijke gesprekken zouden een stuk makkelijker verlopen als je als club een mapje kunt overhandigen aan de gemeente met daarin zichtbaar hoeveel kosten, in dit geval gemeente Enschede, bespaart doordat het MVO-project van S.C. Enschede 25 procent van de mensen uit de uitkering haalt en de sociaal-maatschappelijke status van die andere 75 procent in kaart brengt. Vreuls: “Heel concreet: die cijfers zijn er nu niet. De oplossing daarvoor staat in de kinderschoenen. Op dit moment kijken

we of we dit intern kunnen oplossen, of dat we bijvoorbeeld iemand gaan inhuren. Het is in ieder geval de bedoeling dat we straks hulp gaan bieden bij het aanvragen van subsidies en samen met clubs kijken welke projecten passen bij de clubs en de regio’s. Na de winterstop verwacht ik hier meer over te kunnen zeggen.”

Ook de KNVB laat weten dat MVO-beleid op dit punt doorontwikkeld moet worden. “Overheden krijgen steeds beter door dat voetbal als middel uitstekend ingezet kan worden voor MVO-projecten, en de clubs weten daarin steeds beter wat wel en niet werkt”, zegt Marc Nipius, programma manager MVO bij de KNVB. “Maar wat we nu kunnen meten zijn vooral aantallen, hoe vitaal is je sportvereniging? Wat wij merken is dat men echter steeds benieuwder wordt naar wat je niet zo één, twee, drie kunt meten, de maatschappelijke waarde. Dat monitoren is de next step. Met de Kracht van Voetbal, een onderzoek uit 2015 (zie kader) hebben we daarvoor een eerste aanzet gemaakt. Maar ook binnen de KNVB is dat een vrij nieuwe pijler, waar KNVB Samen nu mee bezig is.”

Tijd voor top-down

De vraag waar het rekensommetje gemaakt wordt wat een club aan opbrengsten genereert voor de maatschappij, is met het verdwijnen van de scheiding tussen betaald voetbal en amateurvoetbal sinds dit seizoen, misschien nog wel actueler geworden. “Want alle amateurvoetbalclubs binnen één regio kunnen meer dan één betaald voetbalclub”, meent Agelink van S.C. Enschede. Het profvoetbal is als paradepaardje van de volkssport de moneymaker voor de KNVB, maar de sleutel tot het benutten van de maatschappelijke waarde van de sport ligt voor een groot deel in het amateurvoetbal, denkt

Slaan we niet door?

‘In ons land dreigt het idee te ontstaan dat sportclubs niet waardevol zijn wanneer ze geen beleidsproblemen tackelen. Hoewel er formeel veelal geen dwang is vanuit de gemeenten om maatschappelijke projecten op te pakken, worden verenigingen wel in die richting gemasseerd. Er is sprake van een vorm van zachte druk’, zo schreef Hans Slender, verbonden aan de Hanze Hogeschool Groningen, eerder in Sport FM. “Ik ben vanzelfsprekend niet tegen het zoeken naar een maatschappelijke meerwaarde”, vertelt Slender nu. “Maar ik ben wel van mening dat de grootste maatschappelijke winst te boeken is in het goed laten verlopen van de kernactiviteiten. En dus niet zozeer in extra MVO-projecten. Vergeet niet dat sport in veel gevallen an sich al een maatschappelijke activiteit is, hè. Invester in de educatieve, opvoedende waarde van je club. Zorg dus voor goede trainers, coaches in plaats van goedwillende ouders. Vergeet niet dat sportprojecten bijvoorbeeld ook averechts kunnen werken, dat kinderen faalangst kunnen ontwikkelen. Positief coachen is wat dat betreft een goed initiatief. Dergelijke acties

toepassen op de totale groep aan sporters die verbonden zijn aan een club, is effectiever voor de maatschappij, dan één specifieke groep bedienen met een MVO-project.”

In het onderzoek Kracht van Voetbal (2015) zijn voor het eerst de economische waarde en de niet-economische waarde van voetbal onderzocht en onderling met elkaar in verband gebracht. “Wat goed is om te beseffen is dat voetbal, zonder ook maar één maatschappelijk project, bijdraagt aan vorming, verbinding en gezondheid van mensen”, aldus Theo Hermsen, vanuit de KNVB destijds betrokken bij het onderzoek. “Dat kun je niet in geld uitdrukken, dan sla je de plank mis. Hoeveel is individuele ontwikkeling bijvoorbeeld waard? Maar daar bovenop komt de platformfunctie. En dan zie je dat amateurvoetbal de niet-financiële motor is en het betaald voetbal de financiële motor. Die bewustwording is ingezet, we zijn bij clubs, maar ook de minister van Sport geweest.”

Agelink. “De focus mag daarom wel wat meer richting het amateurvoetbal, zo’n stichting als Meer dan Voetbal is zich naar mijn mening te veel op het betaald voetbal gaan richten.”

Betere monitoring dus, meer aandacht voor amateurvoetbalverenigingen, maar als het aan Vullings van MVV ligt is het bovenal tijd voor een top-down benadering die het voetbal overstijgt. “Er worden veel projecten op clubniveau ontwikkeld. Maar de oplossing moet volgens mij op overheidsniveau gezocht worden, bij gemeentes, tot aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Het voetbal zelf heeft bottom-up, via de clubs en de KNVB de eerste stap gezet. Het wordt tijd dat bovenaan de ladder, buiten het voetbal, clubs als goede partners, alternatieven voor zorginstellingen worden erkend. Als dat gebeurt, volgt daaruit vanzelf goede monitoring.”

Nulmeting

Dat een goede monitoring van MVO-projecten momenteel ontbreekt, wil natuurlijk niet zeggen dat dergelijke projecten nu geen waarde hebben. Om teleurstellingen bij de doorstart van projecten te voorkomen, adviseert Vreuls van de CED dan ook om een ‘open discussie’ te voeren met lokale overheidsinstanties vóór je als club start met een project. “Ga in gesprek met gemeenten. Zij weten heel goed waar de problemen zijn en clubs weten vaak precies wat ze kunnen bieden. Zoek de samenwerking. Waar kunnen we elkaar helpen, en tegelijkertijd makkelijk een nulmeting neerzetten? Bijvoorbeeld het aantal mensen dat met overgewicht kampt in een bepaalde gemeente.”

Eredivisie meest maatschappelijk verantwoorde competitie

De Eredivisie is wederom uitgeroepen tot de meest maatschappelijk verantwoorde competitie ter wereld. Het Zwitserse onderzoeksbureau Responsiball beoordeelt sinds 2011 de maatschappelijke betrokkenheid van de achttien grootste competities in het betaald voetbal. De Eredivisie blijft met een score van 55,16 procent voor het tweede opeenvolgende jaar sportief gezien veel grote competities als de Premier League (42,41 procent) of de Bundesliga (38,35 procent) voor.